

**La pandèmia dificulta la vida dels interns
i la tasca de la Pastoral Penitenciària**

Doble confinament

Com és confinar-se quan no tens casa?, ens preguntàvem fa unes setmanes. En aquesta ocasió, ens fixem en el fet de viure un doble confinament com el que experimenten els interns de les presons, una població que a Catalunya ronda les 8.000 persones i que, amb l'esclat de la pandèmia al març, ha vist com la seva rutina feia un gir de 180 graus, i no precisament a millor. «Si ens preguntem com ha afectat el Covid la vida dels interns, podem dir que s'ajunten molts factors o estats d'ànim: resignació, enuig, preocupació, angoixa... Alguns interns, malauradament, han perdut la mare o el pare pel Covid-19, i no se n'han pogut acomiadar, ni assistir al funeral», relata Fèlix Gil Cabeza, intern del centre penitenciari Brians 2, de Sant Esteve Sesrovires.

«En la major part del temps de confinament la vida a la presó ha estat més difícil perquè les internes no podien rebre visites, ni fer les activitats programades, era una vida molt més monòtona», comenta el mercedari Jesús Roy, capellà dels centres penitenciaris de Dones de Barcelona (Wad-Ras) i Brians 1-Mòdul de Dones. «Eren moments durs per a les internes; i en les primeres setmanes, de por i d'inseguretat davant de possibles contagis i desconeixement davant d'aquesta malaltia.»

«Les dificultats més grans es donen quan s'han hagut de suprimir les visites de familiars, sobretot els vis-a-vis», corrobora el jesuïta Xavier Rodríguez, nomenat recentment pel bisbe Agustí Cortés capellà del centre penitenciari Brians 2, en substitució de Mn. Josep Maria Fabró, que després de gairebé 29 anys de servei pastoral als centres penitenciaris Brians 1 i Brians 2 ha hagut de deixar de col·laborar-hi per raons de salut i d'edat. Hi coincideix Fèlix Gil: «Durant l'estat d'alarma es van suprimir els vis-a-vis. En els darrers mesos estan limitats i, a més, la situació es va adaptant segons les directrius de les autoritats.» Valora «com a lleu compensació les trucades telefòniques autoritzades (de 8 minuts de durada), que van passar de 10 a 20 setmanals. I també es va donar la possibilitat de fer una videotrucada a la setmana. Es va generalitzar allò anomenat "pujada voluntària", és

FÈLIX GIL

«Alguns interns han perdut la mare o el pare pel Covid-19, i no se n'han pogut acomiadar, ni assistir al funeral»

JESÚS ROY

«Les videotrucades han estat un encert per part de l'administració penitenciària»

a dir, triar el fet de quedar-se a la cel·la i només baixar pels àpats».

El P. Jesús Roy també veu molt positives les videotrucades: «Algunes internes estrangeres feia més de tres anys que no veien la família i els fills. Ara els poden veure cada setmana. Ha estat un encert per part de l'administració penitenciària. Tant de bo que aquesta manera de connectar amb la família es quedi ja com a mitjà de comunicació, perquè és una manera de salvar les distàncies.»

Canvi de rutines

La pandèmia ha suposat un canvi total en les rutines dels interns, certament més estrictes en els mesos de març a juny, però que a hores d'ara encara no han recuperat del tot la normalitat. «Les presons han mantingut els interns aïllats dins del propi mòdul», explica el P. Xavier Rodríguez. «A cada mòdul hi ha un centenar llarg d'interns amb un pati més gran que una pista de futbol sala, menjador, sala de televisió, de jocs, biblioteca, despatx dels funcionaris, etc.»

Fèlix Gil, a qui vam tenir l'oportunitat de visitar a Brians 2 l'octubre del 2019 [vegeu el número 2.095 de *Catalunya Cristiana*], tenia una rutina molt pautada de feina i estudi, de dilluns a divendres; Eucaristia i espai de Formació Bíblica, els dissabtes. Rutina que durant els mesos de confinament es va modificar radicalment: es va quedar sense la feina d'auxiliar a la Biblioteca Central i va veure com se suprimia l'Eucaristia presencial i l'espai de Formació Bíblica, que ell mateix havia impulsat. Els estudis de segon curs de Ciències Religioses a l'Iscreb (Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona) també es van veure afectats, ja que no podia comunicar-se amb el campus virtual per fer consultes o entregar els treballs.

«La situació tan excepcional em va permetre una intensa dedicació a les dues assignatures que feia durant el confinament: Pentateuc i Introducció a la diversitat religiosa», comenta com un aspecte positiu. «Tot i això, va ser molt laboriós l'enviament dels treballs-activitats dels estudis. S'ha de tenir present que una persona a la presó, complint

condemna, no té accés a internet, tret d'unes franges molt limitades, des d'ordinadors de l'Escola del Centre. Si ja en una situació "normalitzada" es disposa de poc temps de connexió, durant l'estat d'alarma el temps era zero; fins i tot, actualment, els interns que fem estudis superiors només disposem d'una franja a la setmana d'hora i mitja de connexió... tot motivat pel distanciament social.»

Fèlix Gil, que és subscriptor de *Catalunya Cristiana* mitjançant un apadrinament, agraeix que s'hagi pogut celebrar de nou l'Eucaristia presencial arran de la recuperació d'una certa normalitat.

Pont entre interns i famílies

«Durant aquest temps de pandèmia he procurat fer de pont entre interns i famílies comunicant les inquietuds d'uns i altres, quan arribava a casa, mitjançant telefonades o whatsapps», explica el P. Rodríguez. És el mateix que exposa el mercedari Roy: «Des de primers d'abril fins a primers de juny l'acompanyament va ser enviant-los cartes, aproximadament cada quinze dies, a unes vuitanta internes de Wad-Ras i Brians. Era una forma de fer-m'hi present i de fer-los veure que no estaven soles, que la capellania resava per elles i les sentia properes. En les cartes que m'enviaven i després, quan he començat a anar de nou als dos centres, han expressat la por del virus, la impotència de no poder veure la família; i per a algunes estrangeres la tristesa de no poder tornar als seus països pel tancament de fronteres. Intento ser a prop seu, que em vegin al centre, i que sàpiguen que poden comptar amb el capellà.»

Els mesos de confinament total només podia accedir a l'interior dels centres penitenciaris el personal estrictament professional, després ja han pogut entrar-hi els sacerdots, per tal de fer atenció personalitzada i celebracions religioses com la missa, però sense barrejar mòduls. «A Brians 1 podem fer missa setmanal a cadascun dels 5 mòduls», enumera Xavier Rodríguez. «A Brians 2, com que en té 14, hem optat per celebrar l'eucaristia setmanal en aquells mòduls on els

Biblioteca Central
del centre penitenciari
Brians 2.

XAVIER RODRÍGUEZ
«El capellà es pot moure com qualsevol professional, si bé amb mascareta i mantenint la distància de seguretat»

interns han explicat, en nombre suficient, el desig de tenir missa cada setmana.» A Brians 1 Dones, el mercedari Jesús Roy celebra la missa els dissabtes al matí, i a Wad-Ras els diumenges al matí.

Segons comenta el P. Rodríguez, «el capellà, a la presó es pot moure com qualsevol professional, si bé ara ha de ser amb mascareta i mantenint la distància de seguretat. També així es pot mostrar molt d'afecte. Per exemple, a la missa, a l'hora de la pau, dic: "La paz del Señor esté siempre con todos vosotros.... Démonos un codazo de Paz." I aquests cops de colze sonen tan profunds con una forta abraçada».

Voluntariat pendent de readmissió

Malauradament, el que els in-

pacència: «Els aconsello llegir, mirar programes de televisió positius, escriure els seus pensaments en llibretes. I amb aquells amb qui s'ha creat més confiança i hem parlat més profundament, els animo a desterrar les circumstàncies o actituds que els tenen lligats, ja que aquesta és una esclavitud de la qual sí que poden alliberar-se.»

Pel que fa a les dificultats que els interns li transmeten a les cartes, la teresiana destaca el fet de no poder treballar, «ja que a més de no cobrar i no tenir diners, la inactivitat a la majoria els angoixa perquè els enfronta encara més amb ells mateixos, i se senten més inútils i infravalorats». Una altra dificultat ve donada pel fet de no poder fer plans de vida: «Aquesta és una gran dificultat i un notori endarreriment en el seu desenvolupament integral i en el seu procés d'autoafirmació. Tot els ve donat i, encara més, imposat. Això els rebaixa com a persones i apaga els desitjos de superació que tots necessitem.»

També la incomunicació amb la família i amb les amistats, que acaben perdent: «Es distancien del món malgrat la televisió i la ràdio, perquè les seves capacitats de crítica, comentaris, raonaments... sobre els problemes que succeeixen al nostre voltant queden molt minvats i de vegades força distorsionats.»

Concha Salvador, com la resta de voluntaris, espera ser readmesa ben aviat: «Alguns dels meus companys ja poden anar al centre, però les visites no són cara a cara, sinó als locutoris i amb el vidre de separació. Un a un i amb assignació des del centre. Intentaré aquest mitjà, que no és l'òptim, però almenys més segur davant del contagi, alhora que ens permet veure'ns i parlar, que és molt.»

Segur que els interns ho agrairan, tal com explicita el mercedari Jesús Roy: «Hi ha funcionaris i internes que pregunten pels voluntaris, que troben a faltar la seva presència, les seves activitats, el seu afecte. En l'eucaristia també els trobem a faltar, perquè falta una part de la comunitat cristiana que entre reixes celebrem la fe; és presència de l'Església i la societat que ajuda a crear un clima millor dins de la presó.»

terns encara no han pogut recuperar, amb algunes excepcions, és la visita dels voluntaris de la Pastoral Penitenciària, que fan una tasca imprescindible. Concha Salvador és teresiana i voluntària de La Fundació La Vinya d'acció social, una entitat vinculada als jesuïtes que atén les persones en situació de risc social dels barris de Bellvitge i el Gornal de l'Hospitalet de Llobregat. Concha Salvador, que acompanya vuit interns de Brians 2, ha vist com la pandèmia ha canviat el seu voluntariat: «La majoria de nosaltres som jubilats, per tant, persones de risc, i això ens limita. Ens van encoratjar a comunicar-nos-hi per carta i enviar-los passatemps, jocs, acudits, contes i poemes.»

En les seves cartes, la teresiana els anima a suportar la situació amb

CONCHA SALVADOR
«La majoria de voluntaris som jubilats, per tant, persones de risc, i això ens limita»